

อิทธิพลของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของนักบัญชี การแบ่งปันความรู้ของนักบัญชี
และความชำนาญในวิชาชีพบัญชีของนักบัญชีที่ส่งผลต่อ
ประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี

The Influence of Professional Citizenship Behavior, Knowledge Sharing,
Accounting Professional Expertise in Affecting Work Efficiency of Accountants

จตุรภัทร วงศ์สิริสธาวร^{1*} สรัชนุช บุญวุฒิ² จิตกานต์ สุริยะสาร³ สนธิญา สุวรรณราช⁴ สุธีรา ทิพย์วิวัฒน์พจนนา⁵

ปริยณัฐ ปัญญา⁶ สุพรรณณี คำวาส⁷ ทรงเดช ไชยชนะ⁸ ทิพย์ารณณ์ ปัดดา⁹

^{1,2,3,4,5,6,7,8,9}คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

Jaturapat Wongsirisathaporn^{1*} Saratuch Boonwut² Titikarn Suriyasam³ Sonthiya Suwannaraj⁴

Suthira Thipwiwatpotjana⁵ Priyanuch Panya⁶ Supanee Khamwas⁷ Songdej Chaichana⁸ Tippyayaphon Padtha⁹

^{1,2,3,4,5,6,7,8,9}Faculty of Management Science, Lampang Rajabhat University

*Corresponding Author E-mail: Wichai_thai@lpru.ac.th

(Received: February 23, 2023 ; Revised: June 4, 2023 ; Accepted: June 7, 2023)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุอิทธิพลของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของนักบัญชี การแบ่งปันความรู้ของนักบัญชี และความชำนาญในวิชาชีพบัญชีของนักบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา คือ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับสถิติอนุมานใช้วิเคราะห์สหสัมพันธ์และการวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้จัดการสำนักงานบัญชี จำนวน 198 คน

โมเดลอิทธิพลของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของนักบัญชี การแบ่งปันความรู้ของนักบัญชี และความชำนาญในวิชาชีพบัญชีของนักบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติ Chi-square = 50.132, df = 63, CMIN/df = .796, p - value = .880, GFI = .966, AGFI = .944, CFI = 1.000 RMSEA = .000 และ RMR = .007 มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางของตัวแปร = 1.005 สามารถทำนายได้ร้อยละ 98.70 อย่างมีนัยสำคัญที่ .01 ผลการศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี และสร้างความเชื่อมั่นจากผู้รับบริการ

คำสำคัญ: พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี, การแบ่งปันความรู้, ความชำนาญในวิชาชีพบัญชี, ประสิทธิภาพการทำงาน, นักบัญชี

Abstract

This study has objectives to identify the causal relationship influencing professional citizenship behavior among accountants; knowledge sharing and accounting professional expertise that affects the accountants' work efficiency. A questionnaire was an instrument to collect the data. The data were analyzed using descriptive statistics, such as frequency, percentage, arithmetic mean, and standard deviation. Additionally, influence path analysis and correlation analysis were employed for inferential statistics. The sample group was 198 accounting firm managers.

The empirical data are congruent with the Influence model of professional citizenship behavior among accountants, knowledge sharing, and accounting professional expertise that affects the accountants' work efficiency. The statistics showed that Chi-square was 50.132, df was 63, CMIN/df was .796, p-value was .880, GFI was .966, AGFI was .944, and CFI was 1.000. RMSEA was .000 and RMR was .007. The variable's path coefficient was 1.005. It could also predict 98.70 percent with a significance level of .01. Significantly, the study results could be applied to enhance the work efficiency of accountants and build trust from service recipients.

Keywords: Professional Citizenship Behavior, Knowledge Sharing, Accounting Professional Expertise, Work Efficiency, Accountants

บทนำ

ประเทศไทยประสบปัญหาคุณภาพในเกือบทุกด้านที่สำคัญ ได้แก่ ด้านคุณภาพคน และด้านคุณภาพการศึกษา เป็นต้น หลักการสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจึงให้ความสำคัญเกี่ยวกับ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” พัฒนาคอนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม และมีจริยธรรมและคุณธรรม นอกจากนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 – 2570 มีหมุดหมายที่ 12 ที่มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ได้แก่ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ตั้งเป้าหมาย คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ วิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 กลยุทธ์ย่อยที่เน้นพัฒนาวัยแรงงานให้มีสมรรถนะที่จำเป็นเพื่อการประกอบอาชีพ ในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) ปัจจุบัน Thailand 4.0 จึงมุ่งเน้นให้ประชาชนได้รับ

การพัฒนาทักษะใหม่ (Upskill) และกลับทบทวนทักษะเพื่ออนาคต (Reskill) ทักษะด้านความรู้ (Hard Skills) และทักษะด้านอารมณ์ (Soft Skills) เป็นต้น (ราชิต ไชยรัตน์, 2563)

เมื่อปี พ.ศ. 2558 มีการเปิดเสรีทางการค้า การบริการ การลงทุน และมีการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมืออย่างเสรี (ASEAN Economic Community: AEC) โดยมีวิชาชีพบัญชีเป็นหนึ่งในแปดวิชาชีพขาดแคลนสามารถเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ ในการบริการในกลุ่มสมาชิกภายใต้ข้อตกลงด้วยการบริการของอาเซียน (Asian Framework Agreement on Service: AFAS) สำหรับในประเทศไทยวิชาชีพการทำบัญชีและวิชาชีพการสอบบัญชีจะต้องได้อนุญาตจากสภาวิชาชีพบัญชีก่อนจึงจะสามารถปฏิบัติงานได้ จากที่กล่าวมา อมรา ติรศรีวัฒน์ (2560) พบว่า นักบัญชีต้องมีความพร้อม 3 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ เช่น ภาษาอังกฤษ มาตรฐานการบัญชีสากลและเทคโนโลยีสารสนเทศ 2) ด้านทักษะ เช่น การสื่อสารภาษาอังกฤษ เป็นต้น และ 3) ด้านส่วนบุคคลที่พึงประสงค์ เช่น ยึดมั่นต่อจริยธรรมและตัดสินใจอย่างชาญฉลาด ความเป็นผู้นำ และใฝ่เรียนรู้ เป็นต้น

สำหรับภาคธุรกิจต้องการนักบัญชีที่มีความรู้ทางวิชาชีพ (มาตรฐานการบัญชี การบัญชีภาษีอากร และเทคโนโลยีสารสนเทศ) นำเสนอข้อมูลทันเหตุการณ์และมีประโยชน์ในการบริหารธุรกิจ (ลัดดา หิรัญญา, 2560) สอดคล้องกับ วันวิสา กลิ่นหอม และพรเทพ รัตนตรัยภพ (2561) ผู้ประกอบการต้องการนักบัญชีที่มีคุณลักษณะ คือ มีความรับผิดชอบ ด้านความรู้ สอดคล้องกับ สัญธิชัย วงษ์โพน (2563) พบว่านักบัญชีควรมีการพัฒนาความรู้ทางด้านบัญชี และภาษี ยอมรับต่อเทคโนโลยีที่จะเข้ามาช่วยงานบัญชี

อย่างไรก็ตาม จากผลวิจัยพบว่า นักบัญชียังขาดทักษะภาษาอังกฤษ ขาดความรู้ทางธุรกิจ นักบัญชีของไทยยังไม่มีประสบการณ์เป็นที่ปรึกษาแก่กิจการกลุ่มอาเซียนได้ (ชนิฐา นิลรัตนานนท์, 2559) นอกจากนี้ ภาวนา อังसानานนท์ (2559) พบว่านักบัญชีอ่อนด้อยในทักษะส่วนบุคคล (Personal Skills) เช่น ทักษะด้านการสื่อสาร เป็นต้น ทำให้นักบัญชี คือ ขาดความคิดแบบมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) ซึ่งเป็นทักษะการเชื่อมโยงในตรรกะ (Logic) ขาดการนำไปประยุกต์ใช้

ดังที่กล่าวมาข้างต้นผู้จัดการสำนักงานบัญชีต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้แก่สมาชิกในองค์กร มีการวางแผนส่งเสริมให้นักบัญชีเป็นคนเก่งและมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ การนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการทำงานบัญชี การจัดโครงสร้างการทำงาน จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมถึงการประสานการทำงาน และติดตามตรวจสอบ อย่างไรก็ตามนักบัญชีเองจะต้องปรับตัวทางวิชาชีพอย่างเป็นมืออาชีพ เช่น การเข้ารับการอบรมความรู้อย่างต่อเนื่อง การฝึกทักษะ ทำให้เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานมากขึ้น เพื่อเป็นการเติมเต็มทางวิชาการ การศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งสนใจทดสอบความสอดคล้องว่ามีตัวแปรใดที่ทำให้นักบัญชีปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจะช่วยในการพัฒนาวิชาชีพบัญชีในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุอิทธิพลของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของนักบัญชี การแบ่งปันความรู้ของนักบัญชี และความชำนาญในวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี

กรอบแนวคิดการวิจัย

สำหรับงานวิจัยนี้มีทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

ทฤษฎีทรัพยากรองค์กร (Resource Base View) หมายถึง สินทรัพย์ ความสามารถ กระบวนการขององค์กร คุณลักษณะของธุรกิจ ความรู้ขององค์กร ซึ่งเป็นสินทรัพย์ที่จับต้องได้ และสินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้ สินทรัพย์นี้มีคุณค่า ยากที่จะลอกเลียนแบบได้ ทำให้องค์กรได้เปรียบในการแข่งขัน (Barney, 1991)

ทฤษฎีฐานความรู้ (Knowledge Base) แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ความรู้ที่อยู่ในตัว และความรู้ที่ชัดแจ้ง ความรู้ที่อยู่ในตัวคือเป็นความรู้ที่มีคุณค่าอย่างมาก เป็นการสั่งสมประสบการณ์ และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่วนความรู้ที่ชัดแจ้ง เป็นความรู้ที่มีอยู่ภายในแปลงออกมาเป็นภายนอกได้ สามารถนำมาแบ่งปันได้ (Nonaka & Takeuchi, 1995)

ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม (Social Exchange Theory) ความสัมพันธ์ของการแลกเปลี่ยนระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง อยู่ภายใต้ของค่าตอบแทน และด้านจิตใจ อันส่งผลต่อการกระทำหรือทัศนคติของตนเองที่ดี ที่เรียกว่าพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีอันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร (Blau, 1964)

พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี (Professional Citizenship Behavior) เกิดจากบุคคลที่มีความอิสระที่จะกระทำส่งผลดีต่อองค์กร เช่น พฤติกรรมการให้ความร่วมมือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ การปฏิบัติตนเองตามกฎระเบียบ การตรงต่อเวลา เป็นต้น (กาญจนาพร พันธุ์เทศ และประพันธ์ ชัยกิจอุราใจ, 2562)

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของนักบัญชีกับการแบ่งปันความรู้ของนักบัญชี พรเทพ แก้วเชื้อ (2560) กล่าวว่าพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร มีทฤษฎีที่ได้ความนิยมคือ Organ (1988) ประกอบด้วย 5 รูปแบบที่สำคัญ คือ 1) พฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือ 2) พฤติกรรมการเคารพสิทธิผู้อื่น 3) พฤติกรรมการมีน้ำใจนักกีฬา 4) พฤติกรรมการให้ความร่วมมือ และ 5) พฤติกรรมความสำนึกในหน้าที่ Nonaka & Konno (1998) ได้ให้ความหมายการแบ่งปันความรู้ คือ การที่พนักงานประยุกต์และพัฒนาคำความรู้ที่อยู่ในตัวคนให้เป็นความรู้ที่ชัดแจ้ง ส่วน Hooff & Ridder (2004) แบ่งปันความรู้มี 2 องค์ประกอบ คือ 1) การให้ความรู้ และ 2) การสะสมความรู้ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ Kumar & Rose (2012) พบว่าการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น และการไว้วางใจ และความเชื่อมั่นทางอารมณ์ ส่งผลต่อการแบ่งปันความรู้ นอกจากนี้ กุสุมา คำพิทักษ์ และนิตยา บุญทวี (2563) พบว่าแม้ระบบบัญชีดิจิทัลจะสามารถแก้ไขปัญหาการทำงานได้ แต่ความมี

วินัยของนักบัญชีดิจิทัลไม่สามารถทดแทนได้ จากการสนับสนุนข้อมูลข้างต้น สามารถแสดงสมมติฐานงานวิจัยได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของนักบัญชีมีอิทธิพลต่อการแบ่งปันความรู้ของนักบัญชี

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของนักบัญชีกับประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี ประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี คือ นักบัญชีทำงานได้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มีความคุ้มค่าหรือไม่เมื่อเทียบกับทรัพยากรที่สูญเสียไป เพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ที่ตั้งไว้ โดย Peterson & Plowman (1989) แบ่งประสิทธิภาพการทำงานออกเป็น 3 ด้าน คือ ประหยัด สะดวกรวดเร็ว ทันเวลา และมีคุณภาพ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสีย และผู้ร่วมวิชาชีพมีต่อความสำเร็จด้านการบัญชี (คุณภาพงาน ความเชื่อถือได้ ถูกต้อง และประสิทธิภาพ) (จุไรรัตน์ ศรีสัตตรัตน์ และสมยศ อวเกียรติ, 2560) และสุวรรณ พรมทอง และคณะ (2564) พบว่า การให้ความร่วมมือ และประสานงาน (พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี) ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของนักบัญชี จากการสนับสนุนข้อมูลข้างต้น สามารถแสดงสมมติฐานงานวิจัยได้ ดังนี้

สมมติฐานที่ 2 พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของนักบัญชีมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี

ความสัมพันธ์ระหว่างการแบ่งปันความรู้ของนักบัญชีกับความชำนาญในวิชาชีพบัญชี ดังที่กล่าวมาข้างต้น การแบ่งปันความรู้ คือ การให้ความรู้ และการสะสมความรู้ ผู้จัดการสำนักงานบัญชีควรจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้ ฝึกอบรมน้องนักบัญชีใหม่ หรือการเข้าร่วมประชุมความรู้ทางวิชาชีพบัญชีที่ทันสมัย การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานบัญชี เป็นต้น ความชำนาญในวิชาชีพบัญชี หมายถึง ความสามารถ ความเข้าใจในงานที่ตนรับผิดชอบ เพื่อพัฒนาให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามคู่มือประมวลจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2562 แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านทักษะทางวิชาชีพบัญชี ด้านประสบการณ์ทำงานบัญชี ด้านความรู้ทางบัญชี และด้านการเรียนรู้ต่อเนื่องทางการบัญชี (สภาวิชาชีพบัญชี, 2562) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ชุมพล รอดแจ่ม และรุ่งระวี มั่งสิงห์ (2562) พบว่า ความรู้และทักษะ จรรยาบรรณวิชาชีพ ความชำนาญโดยการพัฒนาตนเองตัวเอง และประสบการณ์เป็นสมรรถนะของนักบัญชีที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับ สุรเดช เล็กแจ้ง และประเวศ เพ็ญวุฒิกุล (2561) พบว่าความรู้ทางวิชาชีพ ประสบการณ์ทำงาน และการพัฒนาทางวิชาชีพต่อเนื่อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรรัชดา วิโรจน์รัตน์ (2561) ผลการศึกษาพบว่าการประยุกต์ใช้นวัตกรรม การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน การพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อความเชี่ยวชาญทางบัญชีอย่างมีอาชีพ จากการสนับสนุนข้อมูลข้างต้น สามารถแสดงสมมติฐานงานวิจัยได้ ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 3 การแบ่งปันความรู้ของนักบัญชีมีอิทธิพลต่อความชำนาญในวิชาชีพบัญชีของนักบัญชี

ความสัมพันธ์ระหว่างการแบ่งปันความรู้ของนักบัญชีกับประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี สรารวรรณ เรืองกัลปวงศ์ และคณะ (2559) พบว่าการถ่ายโอนความรู้มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของพนักงาน ส่วน พิพรรณ

พิเชฐศิริประภา และชุติมา นุตยะสกุล (2561) พบว่าการจัดการความรู้ส่งผลต่อประสิทธิภาพของพนักงาน จากการสนับสนุนข้อมูลข้างต้น สามารถแสดงสมมติฐานงานวิจัยได้ ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 4 การแบ่งปันความรู้ของนักบัญชีมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี

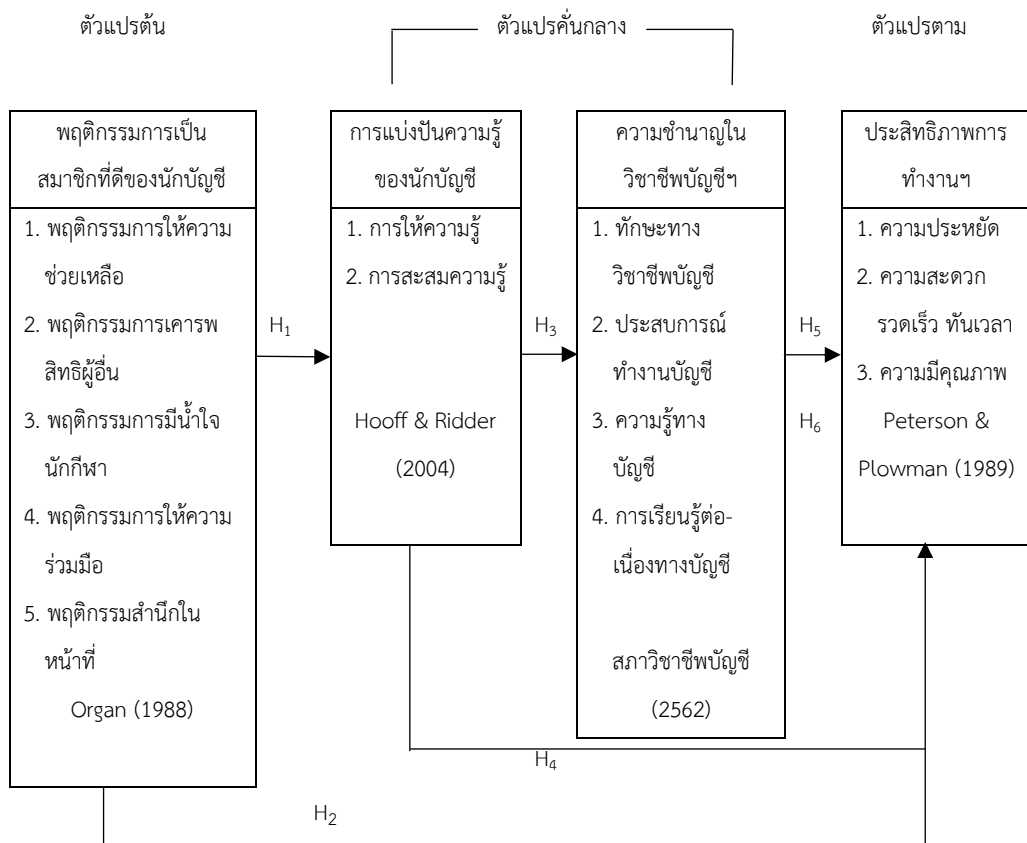
ความสัมพันธ์ระหว่างความชำนาญในวิชาชีพบัญชีกับประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี สำหรับงานวิจัยความชำนาญในวิชาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน บุญช่วง ศรีธรรมาภรณ์ (2561) และไอลดา ศรีมานนท์ อัครวิชัย รอบคอบ และอิงอร นาชัยฤทธิ์ (2562) พบว่า ทักษะทางวิชาชีพ ประสิทธิภาพการทำงาน ความรู้ และการเรียนต่อเนื่อง ทำให้เกิดประสิทธิภาพการทำงานโดยรวม จากการสนับสนุนข้อมูลข้างต้น สามารถแสดงสมมติฐานงานวิจัยได้ ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 5 ความชำนาญในวิชาชีพบัญชีมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี การแบ่งปันความรู้ของนักบัญชี และความชำนาญในวิชาชีพบัญชีของนักบัญชีกับประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี จากทฤษฎีแลกเปลี่ยนทางสังคม (Blau, 1964) เมื่อพนักงานได้รับแรงจูงใจทำให้พนักงานเกิดความรู้สึก หรือสำนึกในการตอบแทนบุญคุณต่อองค์กร จะส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี คือพฤติกรรมให้ความช่วยเหลือ ความมีน้ำใจนักกีฬา และการสำนึกในหน้าที่ เป็นต้น ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน (กาญจนาพร พันธุ์เทศ และประพันธ์ ชัยกิจจุราใจ, 2562) พนักงานควรได้รับการพัฒนาทักษะ การอบรม การทำงานเป็นทีม กิจกรรมพื้นฐานที่ดีในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน ส่งผลต่อประสิทธิภาพของพนักงาน (ปฐิมา ถนิมกาญจน์, เสาวลักษณ์ จิตต์น้อม และเพ็ญพร ปุกหุด, 2564) จากการสนับสนุนข้อมูลข้างต้น สามารถแสดงสมมติฐานงานวิจัยได้ ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 6 พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของนักบัญชี การแบ่งปันความรู้ของนักบัญชี และความชำนาญในวิชาชีพบัญชีของนักบัญชี มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี

จากที่กล่าวมาข้างต้น เสนอเป็นกรอบแนวคิด ดังภาพที่ 1

ตัวแปรควบคุม: ขนาดของสำนักงานบัญชี, ระยะเวลาการดำเนินงานของสำนักงานบัญชี และประเภทของสำนักงานบัญชี

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้จัดการสำนักงานบัญชีในประเทศไทย จำนวน 4,118 แห่ง (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2565) ขนาดตัวอย่างใช้สูตรของ Yamane (1967) มีความผิดพลาดในการประมาณไม่เกินร้อยละ 5 คำนวณกลุ่มตัวอย่างได้ จำนวน 365 คน วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ขั้นตอนแรกแบ่งสำนักงานบัญชีออกเป็น 4 ภูมิภาค คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ คำนวณตัวอย่างตามสัดส่วนของสำนักงานบัญชีในแต่ละภูมิภาค ขั้นตอนที่สองในแต่ละภูมิภาคแบ่งตามจังหวัดต่าง ๆ คำนวณตัวอย่างตามสัดส่วนของสำนักงานบัญชีในแต่ละจังหวัด ขั้นตอนสุดท้ายตัวอย่างแต่ละจังหวัดใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบจับฉลาก อย่างไรก็ตามวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง ด้วยวิธี

Maximum Likelihood ต้องคำนึงถึงข้อตกลงเบื้องต้นของ Hair et al. (2010) ตัวอย่างประมาณ 10 – 20 เท่าของตัวแปรสังเกตได้ คือ ตัวแปรสังเกตได้จำนวน 14 ตัวแปร คูณกับ 20 เท่าเท่ากับ 280 คน กลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ข้างต้น 365 คน มีขนาดมากกว่าจึงเหมาะสมกับการวิเคราะห์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบจำนวน 3 ท่าน และนำมาวิเคราะห์ค่าความตรงเชิงเนื้อหาของรายการหาค่า IOC (Item Objective Congruence Index) มีค่าตั้งแต่ .67 - 1.00 ซึ่งสูงกว่า .60 (กัลยา วาณิชยปัญญา, 2557) และนำแบบสอบถามไปทดสอบ (Try Out) กับของผู้จัดการสำนักงานบัญชีที่ไม่ใช่สำนักงานบัญชีที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ สำหรับทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของข้อคำถาม ดังนี้ คำนวณหาค่าประจักษ์ (Factor Loading) แต่ละองค์ประกอบไม่น้อยกว่า .40 (Nunnally & Bernstein, 1994) ค่า Item-total Correlation ต้องมีค่าไม่น้อยกว่า .40 (Kline, 2000) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's α Coefficient) ต้องมีค่าไม่น้อยกว่า .70 (Nunnally & Bernstein, 1994) ผลการทดสอบดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นขององค์ประกอบ

ผลการทดสอบความเที่ยงตรง และความเชื่อมั่นขององค์ประกอบ	Factor Loadings	Item-total Correlation	Cronbach's Alpha	จำนวนข้อ คำถาม
พฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีของนักบัญชี	.803 - .966	.523 - .849	.960	25 ข้อ
การแบ่งปันความรู้ของนักบัญชี	.833 - .956	.555 - .855	.932	10 ข้อ
ความชำนาญในวิชาชีพบัญชีของนักบัญชี	.771 - .966	.411 - .821	.956	23 ข้อ
ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักบัญชี	.850 - .961	.590 - .810	.954	15 ข้อ

จากตารางที่ 1 พบว่าค่าประจักษ์ ค่า Item-total Correlation และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาคผ่านข้อตกลงเบื้องต้น

วิธีการเก็บข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ตามที่อยู่ปรากฏในฐานข้อมูลของกรมพัฒนาธุรกิจ ระหว่างวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2565 ถึง วันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2565 จำนวน 6 เดือน แบบสอบถามที่ได้รับตอบกลับคืนอย่างน้อยร้อยละ 20 จึงถือว่ายอมรับได้ (Aaker, Kumar & Day, 2005) นำแบบสอบถามที่ได้รับและมีความสมบูรณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติพรรณนา ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ตอนที่ 2 - ตอนที่ 5 เป็นแบบมาตราส่วน เพื่อหาความถี่ ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Means) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(Standard Deviation) ในการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Pearson's Correlation) เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเอง และวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างหาความสัมพันธ์โดยการวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล (Path Analysis) เพื่อตอบสนองมติฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป 1) การศึกษาครั้งนี้ได้แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 198 ชุด จากจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด 365 ชุด คิดเป็นอัตราตอบกลับร้อยละ 54.25 มากกว่าอัตราขั้นต่ำที่ยอมรับได้ร้อยละ 20 (Aaker, Kumar & Day, 2005) 2) แบบสอบถามได้จากภาคเหนือ 46 ชุด ภาคกลาง 57 ชุด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 60 ชุด และภาคใต้ 35 ชุด

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน แบ่งออกเป็นการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยันอันดับที่ 1 และการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยันอันดับที่ 2 ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยันอันดับที่ 1 และปัจจัยเชิงยืนยันอันดับที่ 2 พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของนักบัญชี พบว่าผ่านข้อตกลงเบื้องต้นทุกค่า ยกเว้นค่า AGFI เท่ากับ .883 และ.874 ตามลำดับ ค่าต่ำกว่าเกณฑ์เล็กน้อย เนื่องจากดัชนีค่านี้ขึ้นอยู่กับขนาดของตัวอย่าง เมื่อมีขนาดตัวอย่างที่ใหญ่ขึ้นก็จะมีค่าเพิ่มขึ้น ผู้วิจัยได้ติดตามจำนวนตัวอย่างให้มากขึ้น และไม่สามารถเพิ่มตัวอย่างให้มากกว่านี้ได้ มีงานวิจัยของ ญัฐพงศ์ เล็กเลิศสุนทร พิทวัส เอื้อสังคมเศรษฐ์ และมยุพร สุทธิรัตน์ (2562) ที่มีผลการศึกษาคล้ายคลึงกัน ส่วนการแบ่งปันความรู้ของนักบัญชี ความชำนาญในวิชาชีพบัญชีของนักบัญชี และประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี พบว่าผ่านข้อตกลงเบื้องต้น

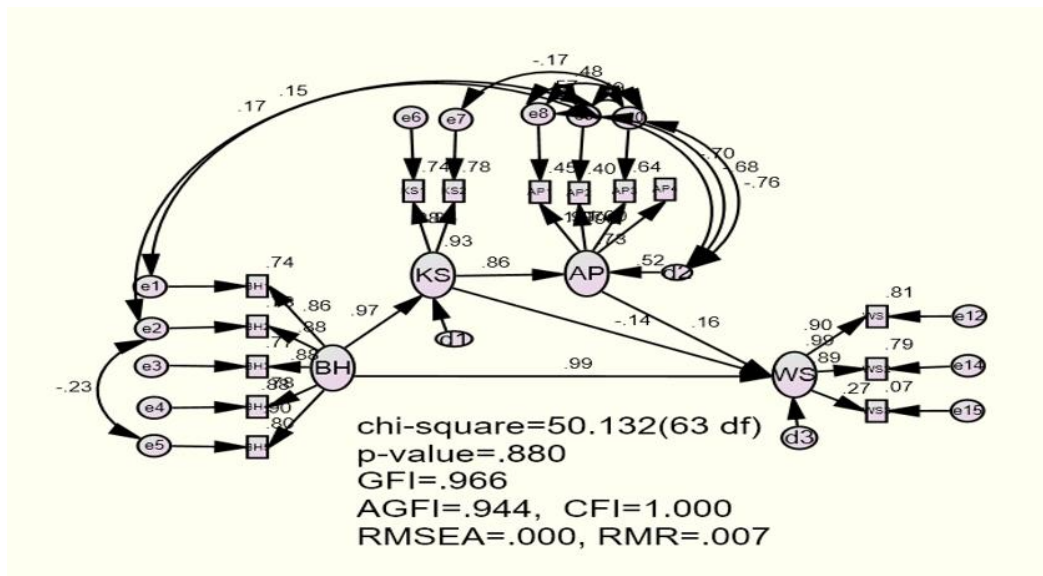
ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ระหว่างพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของนักบัญชี การแบ่งปันความรู้ของนักบัญชี ความชำนาญในวิชาชีพบัญชีของนักบัญชี และประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี มีค่าตั้งแต่ .196 ถึง .835 ซึ่งน้อยกว่า .85 (Munro, 2005) แสดงว่าตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ไม่มีปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างกันสูงเกินไป และค่าดัชนีความสอดคล้องของโมเดล ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าดัชนีความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของนักบัญชี การแบ่งปันความรู้ของนักบัญชี และความชำนาญในวิชาชีพบัญชีของนักบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี

ค่าดัชนี	เกณฑ์*	ก่อนการปรับโมเดล		หลังการปรับโมเดล	
		ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา	ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา
CMIN/df	< 2.00	339.949/73 = 4.657	ไม่ผ่านเกณฑ์	50.132/63 = .796	ผ่านเกณฑ์
p-value	> .05	.000	ไม่ผ่านเกณฑ์	.880	ผ่านเกณฑ์

ค่าดัชนี	เกณฑ์*	ก่อนการปรับโมเดล		หลังการปรับโมเดล	
		ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา	ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา
GFI	$\geq .90$	.786	ไม่ผ่านเกณฑ์	.966	ผ่านเกณฑ์
AGFI	$\geq .90$	.693	ไม่ผ่านเกณฑ์	.944	ผ่านเกณฑ์
CFI	$\geq .90$	.908	ผ่านเกณฑ์	1.000	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	$< .05$	.136	ไม่ผ่านเกณฑ์	.000	ผ่านเกณฑ์
RMR	$< .05$	.042	ผ่านเกณฑ์	.007	ผ่านเกณฑ์

ที่มา: (Hair et al., 1995)

BH = พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของนักบัญชี KS = การแบ่งปันความรู้ของนักบัญชี

AP = ความชำนาญในวิชาชีพบัญชีของนักบัญชี WS = ประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี

ภาพที่ 2 โมเดลพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของนักบัญชี การแบ่งปันความรู้ของนักบัญชี และความชำนาญในวิชาชีพบัญชีของนักบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิเคราะห์ค่าอิทธิพลทางตรง (Direct Effect: DE) และค่าอิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect: IE) และค่าอิทธิพลรวม (Total Effect: TE) ของโมเดลสมการโครงสร้าง ดังตารางที่ 3 และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของนักบัญชี การแบ่งปันความรู้ของนักบัญชี ความชำนาญในวิชาชีพบัญชีของนักบัญชีส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 3 ผลของการแสดงอิทธิพลทางตรง และค่าอิทธิพลทางอ้อม และค่าอิทธิพลรวมของโมเดลสมการโครงสร้าง

ปัจจัยผล	R ²	ปัจจัยเหตุ/ปัจจัยส่งผ่าน								
		พฤติกรรมกรเป็นสมาชิกที่ดี			การแบ่งปันความรู้			ความชำนาญในวิชาชีพ		
		DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
การแบ่งปัน	.934	.937	-	.937	-	-	-	-	-	-
ความชำนาญ	.735	-	.777	.777	.830	-	.830	-	-	-
ประสิทธิภาพ	.987	1.009	-.004	1.005	-.150	.146	-.004	.175	-	.175

ตารางที่ 4 พฤติกรรมกรเป็นสมาชิกที่ดีของนักบัญชี การแบ่งปันความรู้ของนักบัญชี ความชำนาญในวิชาชีพบัญชีของนักบัญชีส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี

สมมติฐานการวิจัย	Std. Estimate	SE	C.R.	P	อิทธิพล	สมมติฐาน
สมมติฐานที่ 1 (H ₁)	.937	.056	16.585	***	Sig	สนับสนุน
สมมติฐานที่ 2 (H ₂)	1.009	.213	4.741	***	Sig	สนับสนุน
สมมติฐานที่ 3 (H ₃)	.830	.052	15.791	***	Sig	สนับสนุน
สมมติฐานที่ 4 (H ₄)	- .150	.230	-.651	.515	Not Sig	ไม่สนับสนุน
สมมติฐานที่ 5 (H ₅)	.175	.067	2.606	.009***	Sig	สนับสนุน
สมมติฐานที่ 6 (H ₆)	1.005	.213	4.741	***	Sig	สนับสนุน

หมายเหตุ *** p ≤ .01 หรือ ค่า t ≥ 2.58

จากตารางที่ 3 และตารางที่ 4 พบว่า สมมติฐานที่ 1 พฤติกรรมกรเป็นสมาชิกที่ดีของนักบัญชีมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกกับการแบ่งปันความรู้ของนักบัญชี มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางของตัวแปรเท่ากับ .937 สมมติฐานที่ 2 พฤติกรรมกรเป็นสมาชิกที่ดีของนักบัญชีมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางของตัวแปรเท่ากับ 1.009 สมมติฐานที่ 3 การแบ่งปันความรู้ของนักบัญชีมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกกับความชำนาญในวิชาชีพบัญชีของนักบัญชี มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางของตัวแปรเท่ากับ .830 สมมติฐานที่ 4 การแบ่งปันความรู้ของนักบัญชีไม่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางของตัวแปรเท่ากับ -.150 สมมติฐานที่ 5 ความชำนาญในวิชาชีพบัญชีของนักบัญชีมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางของตัวแปรเท่ากับ .175 สมมติฐานที่ 6 พฤติกรรมกรเป็นสมาชิกที่ดีของนักบัญชี การแบ่งปันความรู้ของนักบัญชี ความชำนาญในวิชาชีพบัญชีของนักบัญชีมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางของตัวแปรเท่ากับ 1.005 สามารถทำนายได้ร้อยละ 98.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

สรุปการวิจัย

พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของนักบัญชี จะแสดงออกจากการกระทำของนักบัญชี ก่อให้เกิดผลดีต่อองค์กร เช่น ความตรงต่อเวลา การปฏิบัติตามกฎระเบียบ และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นต้น นำไปสู่การแบ่งปันความรู้ เช่น จัดพี่สอนน้องบัญชีใหม่ การเข้าร่วมอบรมทางวิชาชีพบัญชี และการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน เป็นต้น ล้วนเป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนระหว่างกันระหว่างผู้ปฏิบัติงานบัญชี ทำให้เกิดความเชี่ยวชาญในการทำงาน เช่น ได้ความรู้จากการทำบัญชี การส่งพนักงานบัญชีเข้ารับการอบรมความรู้ และการฝึกทักษะการทำงานบัญชี เป็นต้น ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน กล่าวคือ งานเสร็จตามกำหนด ไม่มีความบกพร่อง ผลงานบัญชีถูกต้องและมีคุณภาพ

โมเดลอิทธิพลของพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของนักบัญชี การแบ่งปันความรู้ของนักบัญชี และความชำนาญในวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่า พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของนักบัญชีมีอิทธิพลต่อการแบ่งปันความรู้ของนักบัญชี สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kumar & Rose (2012) และกุสุมา คำพิทักษ์ และนิตยา บุญทวี (2563)

การทำงานที่ให้ความร่วมมือกับเพื่อนร่วมงาน มีหัวหน้าช่วยเหลือกันในการทำงานบัญชี การเข้ารับการอบรม การทำงานทุ่มเท และงานที่ผิดพลาดนำไปแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น ซึ่งถือเป็นการทำงานร่วมกันเป็นทีมอาศัยประสบการณ์ และความรู้ของเพื่อนร่วมงาน และหัวหน้าเป็นการแบ่งปันความรู้ระหว่างกันในทีม โดยที่สำนักงานบัญชีต้องทำคู่มือการปฏิบัติงาน หรือระบบพี่เลี้ยงของพนักงานบัญชี คือ งานสำเร็จ ถูกต้อง ครบถ้วนทันต่อเวลา และเกิดประโยชน์สูงสุด สนับสนุนข้อสมมติฐานข้อที่ 2 สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุไรรัตน์ ศรีสัตตรัตน์ และสมยศ อวเกียรติ (2560) และสุวรรณา พรหมทอง และคณะ (2564)

การแบ่งปันความรู้จากการทำงานเป็นทีม การอบรมความรู้เพิ่มเติม นำประสบการณ์แต่ละด้านมาเรียนรู้แลกเปลี่ยนกันทำให้เกิดความเชี่ยวชาญของนักบัญชี ซึ่งนักบัญชีจะต้องมีความรู้และการเรียนรู้ต่อเนื่องให้ทันตามมาตรฐานรายงานทางการเงินที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เข้ามาช่วยงานบัญชีให้รวดเร็วขึ้น จึงสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 3 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุมพล รอดแจ่ม และรุ่งระวี มั่งสิงห์ (2562) สุรเดช เล็กแจ้ง และประเวศ เพ็ญวุฒิกุล (2561) และฉัตรรัชดา วิโรจน์รัตน์ (2561)

อย่างไรก็ตาม การแบ่งปันความรู้ของนักบัญชีไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ขัดแย้งกับงานวิจัยของ สรवारรณ์ เรืองกัลปวงค์ และคณะ (2559) และพิพรธน์ พิเชฐศิริประภา และชุติมา นุตยะสกุล (2561) ไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 4 จากแบบสอบถามข้อที่มีคะแนนน้อย พบว่า เกิดจากการอบรมพัฒนาความรู้แก่พนักงานไม่มากพอ และยังไม่มีระบบและการรวบรวมความรู้ในองค์กร เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ตนเอง

ความชำนาญในวิชาชีพบัญชีตามที่กล่าวส่งผลต่อความเลิศในการปฏิบัติงาน และประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี ทำให้งานทันต่อเวลา ถูกต้องและยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้องได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญช่วง

ศรีธรรมาภรณ์ (2561) และไอลดา ศรีमानนท์ อัศววิชัย รอบคอบ และอิงอร นาชัยฤทธิ์ (2562) จึงสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 5

สรุปได้ว่าโมเดลพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของนักบัญชี การแบ่งปันความรู้ของนักบัญชี และความชำนาญในวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนพร พันธุ์เทศ และประพันธ์ ชัยกิจอุราใจ (2562) และปฐิมา ถนิมกาญจน์ เสาวลักษณ์ จิตต์น้อม และเพ็ญพร ปุกหุด (2564) สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 6

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. งานวิจัยช่วยให้ผู้จัดการสำนักงานบัญชีควรมีการจัดสภาพแวดล้อมในการทำงานให้เหมาะสม การจ่ายผลตอบแทนที่เป็นธรรม การดูแลเอาใจใส่พนักงาน และกฎระเบียบที่เอื้อต่อการทำงานบัญชี เป็นต้น ทำให้พนักงานบัญชีรู้สึกว่าจะไม่ถูกองค์กรเอาเปรียบ พนักงานบัญชีมีความสุขในการทำงานส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี

2. ผู้จัดการสำนักงานบัญชีควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน การจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เพิ่มเติมของพนักงานบัญชี มีการทำงานเป็นทีมที่ช่วยแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน มีพี่เลี้ยงสอนงานสำหรับพนักงานบัญชีที่เข้ามาใหม่อันส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งถัดไป

1. ควรศึกษาปัจจัยอื่น เช่น บรรยากาศองค์กร วัฒนธรรมองค์กร และความฉลาดทางอารมณ์ของนักบัญชี จะช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพของนักบัญชีอย่างไร

2. ควรศึกษาการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้กับพนักงาน เช่น การนำการจำอักขระด้วยแสง (Optical Character Recognition: OCR) มาใช้ในองค์กร เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2565). รายชื่อและจำนวนสำนักงานบัญชีในประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2565 จาก www.dbd.go.th.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2557). การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (SEM) ด้วย AMOS. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สามลดา.
- กาญจนาพร พันธุ์เทศ และประพันธ์ ชัยกิจอุราใจ. (2562). วัฒนธรรมองค์การและคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารภาครัฐแห่งหนึ่ง. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 30(1), 53-65.
- กุสุมา คำพิทักษ์ และนิตยา บุญทวี. (2563). ผลกระทบของระบบบัญชีดิจิทัลต่อนักบัญชีในองค์กรธุรกิจ. *RMUTT Global Business and Economics Review*, 15(2), 59-71.
- ชินฐา นิลรัตนานนท์. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อความพร้อมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไทยเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. *วารสารวิชาชีพบัญชี*, 12(33), 26-39.
- จุไรรัตน์ ศรีสัตตรัตน์ และสมยศ อวเกียรติ. (2560). ปัจจัยเชิงสาเหตุของนักบัญชีที่ส่งผลต่อความสำเร็จด้านบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เขตภาคกลาง. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*, 11(25), 137-152.
- ฉัตรรัชดา วิโรจน์รัตน์. (2561). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการประยุกต์ใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีปฏิบัติงานบัญชีสมัยใหม่ การพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพบัญชี ความเชี่ยวชาญทางการบัญชีอย่างมืออาชีพ ที่มีต่อประสิทธิภาพรายงานการเงินของนักบัญชีประเทศไทย. *วารสารวิทยาการจัดการสมัยใหม่*, 11(1), 17-34.
- ชุมพล รอดแจ่ม และรุ่งระวี มั่งสิงห์. (2562). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันสมรรถนะของนักบัญชีตามคุณลักษณะนักบัญชีที่พึงประสงค์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, 5(1), 30-44.
- ณัฐพงศ์ เล็กเลิศสุนทร พิทวัส เอื้อสังคมเศรษฐ์ และมยุพร ศุทธรัตน์. (2562). อิทธิพลของทุนทางสังคมภายในและภายนอกที่มีต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจครอบครัวที่ประกอบกิจกรรมเพื่อสังคม. *วารสารเกษตรศาสตร์ธุรกิจประยุกต์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 13(18), 53-71.
- บุญช่วง ศรีธรรมาภรณ์. (2561). ผลกระทบของความชำนาญในวิชาชีพบัญชีที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีบริษัทกลุ่มร้อยละแสนราย. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 13(2), 103-124.

- ปฏิมา ถนิมกาญจน์ เสาวลักษณ์ จิตต์น้อม และเพ็ญพร ปุกหุด. (2564). รูปแบบเชิงสาเหตุของคุณภาพชีวิตในการทำงาน พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี และประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในภาคอุตสาหกรรมบริการ. **วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ**, 34(3), 72-86.
- พรเทพ แก้วเชื้อ. (2560). พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรในประเทศไทย. **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยปทุมธานี**, 9(1), 210-217.
- พิพรธน์ พิเชฐศิริประภา และชุติมา นุตยะสกุล. (2561). การเปรียบเทียบรูปแบบการจัดการความรู้และการจัดการคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรภาคอุตสาหกรรมเพื่อรองรับ EEC. **วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม**, 14(1), 27-38.
- ภาวนา อังसानานนท์. (2559). ผลกระทบและอุปสรรคของกฎหมายไทยที่มีต่อการผลิตและการพัฒนาศักยภาพแรงงานวิชาชีพบัญชีในการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. **วิทยานพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์**.
- ราเชิด ไชยรัตน์. (2563). **บทบาทของนักบัญชีในอนาคตจากนักบัญชีสู่สำนักบัญชีนวัตกรรม**. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2565 จาก <https://www.tfac.or.th/Article/Detail/126212>.
- ลัดดา หิรัญยา. (2560). มาตรฐานนักบัญชีที่ตอบสนองความต้องการของภาคธุรกิจภายใต้กรอบมาตรฐานกลุ่มเศรษฐกิจอาเซียน. **วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา**, 9(2), 63-73.
- วันวิสา กลิ่นหอม และพรเทพ รัตนตรัยภพ. (2561). คุณลักษณะของนักบัญชีที่ผู้ประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยาพึงพอใจ. **การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิชาการระดับชาติ** (631-643). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- สภาวิชาชีพบัญชี. (2562). **คู่มือประมวลจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี**. สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2565 จาก www.tfac.or.th.
- สราวรรณ เรืองกัลปวงศ์ และคณะ. (2559). อิทธิพลของวัฒนธรรมขององค์กร รูปแบบการตัดสินใจ ความไว้วางใจ และการถ่ายโอนความรู้ที่มีต่อการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการธนาคารพาณิชย์ไทย. **วารสารสุทธิปริทัศน์**, 30(ฉบับพิเศษ), 292-305.
- สัณธิชัย วงษ์โทน. (2563). **ผลกระทบและการปรับตัวของนักบัญชีไทยต่อเทคโนโลยี “การรู้จำอักขระด้วยแสง (OCR)” และแนวทางในการพัฒนาเทคโนโลยี การรู้จำอักขระด้วยแสงในอนาคต**. การค้นคว้าอิสระขัณชิมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- สุรเดช เล็กแจ่ง และประเวศ เพ็ญภูมิกุล. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะทางวิชาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและผู้สอบบัญชีภาษีอากร. **วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก**, 4(1), 51-68.
- สุวรรณา พรหมทอง และคณะ. (2564). การศึกษาความสำเร็จในการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตจังหวัดอุดรธานี. **วารสารวิจัยและนวัตกรรมการอาชีวศึกษา**, 5(2), 65-74.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 – 2570**. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2565 จาก <http://www.nesdb.go.th/download/plan12/>.
- อมรา ทิรศรีวัฒน์. (2560). สารสนเทศที่ควรรู้เพื่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีไทยเพื่อรองรับตลาด AEC. **วารสารวิชาชีพบัญชี**, 13(39), 5-19.
- ไอลดา ศรีमानนท์ อัครวิทย์ รอบคอบ และอิงอร นาชัยฤทธิ์. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญการบัญชีสมัยใหม่กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักบัญชีองค์กรปกครองท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด**, 13(2), 167-178.
- Aaker, D. A., Kumar, V. & Day, G. S. (2005). **Marketing Research**. New York: John Wiley & Son.
- Barney, J. (1991). Firm Resource and Sustained Competitive Advantage. **Journal of Management**, 17(1), 99-120.
- Blau, P. M. (1964). **Exchange and Power in Social Life**. New York: Wiley.
- Hair, J. F. et al. (1995). **Multivariate Data Analysis**. (5th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Hair, J. F. et al. (2010). **Multivariate Data Analysis**. (7th ed.). New York: Pearson.
- Hooff, V. D. & Ridder, J. D. (2004). Knowledge Sharing in Context: The Influence of Organizational Commitment, Communication Climate and CMC Use on Knowledge Sharing. **Journal of Knowledge Management**, 8(6), 117-130.
- Kline, P. (2000). **A Handbook of Psychological Testing**. (2nd ed.). London: Routledge.
- Kumar, N. & Rose, R. C. (2012). The Impact of Knowledge Sharing and Islamic Work Ethic on Innovation Capability. **Cross Cultural Management**, 19(2), 142-165.
- Munro, B. H. (2005). **Statistical Method for Healthcare Research**. (5th ed.). Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.
- Nonaka, I. & Takeuchi, H. (1995). **The Knowledge-creating Company**. New York: Oxford University Press.

- Nonaka, I. & Konno, N. (1998). The Concept of “Ba”: Building a Foundation for Knowledge Creation. **California Management Review**, 40(3), 40-54.
- Nunnally, J. C. & Bernstein, I. H. (1994). **Psychometric Theory**. (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Organ, D. W. (1988). **Organizational Citizenship Behavior: The Good Soldier Syndrome**. Pennsylvania: Lexington Books.
- Peterson, E. & Plowman, C. (1989). **Business Organization and Management**. (3rd ed.). Homewood: Irwin.
- Yamane, T. (1967). **Statistics, An Introductory Analysis**. (2nd ed.). New York: Harper and Row.